

Joseph E. Garland

Alene på havet

flyt'

Forord

En kraftig nordøstlig vind fra Atlanteren sender vindkast med regn og sjøsprøyt over denne landtungen som kalles Eastern Point. Der ute, mot sør, tusen meter bak fyret, stønner fløytebøyen der den rir på havdønningen. De store bølgene har bygd seg opp ute i havet de to siste dagene. De kommer inn på rekke og rad, uforsonlige, og kaster seg mot land, der de eksploderer i skyhøye brenninger når de treffer fjellsiden på den andre siden av havnen. Noen ganger slikker en av dem langs siden av moloen ved innseilingen, løfter den hvite bølgetoppen fem-seks meter over kanten og begraver grannittsteinen med et voldsomt slag av massivt skum som koker langs hele dens lengde på åtte hundre meter.

Huset knirker og knaker i stormen, men det er koselig inne, omtrent som på broen på et stort skip. Gjennom vinduene som er dusjet med saltvann, ser jeg hele Gloucester havn strekke seg ut fra nord til sør, fra klippene rett foran meg, nakne og grå, til den blir borte i stormen.

Det var inn til denne havnen, forbi landtungen der huset mitt står, at Champlain seilte under en omstreifende oppdagelsesreise for tre hundre og femti år siden. Og forbi havnen, utover mot havet og bankene, har ti tusen fiskere fra Gloucester seilt hele sitt liv.

Enda lenger utover seilte Howard Blackburn.

Det været som er ute akkurat nå, det var vær som passet ham.

Noen få gamle sjøulker kan fortsatt huske ham. De seilte skonnerter og drev med linefiske fra doryer og drakk øl i saloonen hans. For dem var han «den beste», Jernmannen. Han står fortsatt for noe som alle fiskerne i Gloucester har felles — han er symbolet på deres tøffe mot og på deres uforstyrrelige kjærlighet — og hat — til havet.

Jeg føler en draging tilbake til dette stedet hvor mine forfedre levde. For hundre og fjorten år siden kom min oldefar hit for å åpne legepraksis, og folket valgte ham til borgermester og gav en skonnert navn etter ham. Min bestefar, som fikk en annen skonnert oppkalt etter seg, og som jeg fikk navn etter, var også lege. Og min far, også han lege, er født og oppvokst her. Unge Blackburn var pasient hos min bestefar da han kom tilbake fra Newfoundland, men han foretok sin ensomme reise mens jeg enda var barn, og jeg møtte ham aldri.

Stormen hyler videre. To trålere kommer slingrende inn i den grove sjøen og kjemper seg forbi huset, så vidt synlig gjennom regn og sjøsprøyt. De er på vei hjem.

Så mye juling Atlanterhavet har gitt dem, disse mennene og båtene deres! Og deres fedre og bestefedre før dem — i skonnerter og motorbåter og doryer, i slupper og de såkalte «sharpshooters» — skonnerter som ble brukt til ulovlig fiske i kanadiske farvann.

Howard Blackburn hører hjemme sammen med dem, med alle fiskere til alle tider.

JOSEPH E. GARLAND

Gloucester, januar 1883

Plutselig er de store seilene der. Grå som Atlanteren vinterstid kommer de glidende inn i synsranden, ut av snødrevet utenfor kysten av Eastern Point. De er ennå langt unna.

De svarte skrogene fosser fremover ved fyret og svinger vekk fra tungsjøen og inn i det smulete farvannet i le. Dønningene jager videre mot eksplosjon og utslettelse mot klippene ved Norman's Woe.

Skonnertene av Gloucester krenger hardt over der de kommer inn mot havnen med vinden på tvers. Tungt lastet med fisk skjærer de stille gjennom tidevannet.

De kommer hurtig, og tar inn seil idet de runder de isdekte klippene på Ten Pound Island.

Nå har de nådd ankerplassen og vender opp mot vinden og mister fart mens de store seilene høyt oppe i riggen mister vindkraft.

Ankrene plasker i sjøen og synker til lyden av utrusende kjetting. De flagrende seilene faller sammen i dynger på dekket.

Fiskeflåten er hjemme.

Vinden feier fortsatt inn fra det kalde havet. Den hyler mellom vantene på de sovende skipene og uler langs bryggene. Den stønner i gatene og tuter ved dørene, og lampene i vinduene skjelver.

Den sukker oppover trappene og blåser kaldt på leiet til de mennene som forsvant i sjøen.

Skonnert *Hattie S. Clark* fra Georges rapporterte fredag om tapet av et besetningsmedlem, John Powers, som ble skylt ned fra storbommen og druknet. Han var hjemmehørende i Nova Scotia.

Skonnert *Herbert M. Rogers* kom hjem lørdag morgen fra sildefiske ved Newfoundland og rapporterte at James Keefe, en av mannskapet, forsvant over bord og druknet sist tirsdag, mens han var opptatt med å reve seil. Han var tretti år gammel og etterlater seg en enke og tre barn i denne byen.

Ingen nyheter er mottatt angående skonnert *Willie H. Joyce*, som skulle vært tilbake fra sildefiske ved Newfoundland. Man blir mer og mer overbevist om at hun har rent på klippene ved Sable Island og blitt borte med hele besetningen.

Herr Michael Brien, en av mannskapet på skonnert *Hattie L. Newman* av denne havnen, døde av kulde og utmattelse sekstende januar i St. Jacques, Newfoundland. Han dro for å besøke skonnert *Henry M. Woods*, og på vei tilbake til sitt eget skip i en dory, forfrøs han, rente på land og omkom på stranden.

Skonnert *Gatherer* kom hjem fra kveitefiske på søndag og rapporterte at de ute på Store fiskebank hadde snakket med skonnert *Mary F. Chisholm* av denne havnen. Hun hadde mistet to av mannskapet, Angus McIsaac og Martin Flaherty, mens de hadde sett etter linene.

En usannsynlig historie, og en som antakelig vil vekke falske forhåpninger og foranledige unødige kvaler, sirkulerte tirsdag her i lokalsamfunnet, da det ble meldt at Charles Ray og John Whitman, to av mennene som er savnet fra skonnert *James A. Garfield*, hadde ankommet St. Pierre den tiende januar, etter å ha rodd i land.

Skonnert *Grace L. Fears* kom inn onsdag ettermiddag med flagget på halv stang for å minnes Thomas Welch, en av mannskapet om bord, som frøs i hjel i en dory den tjuesjette januar.

I løpet av forrige år har fiskeflåten fra Gloucester mistet sytten fartøy, og to hundre og ni liv er gått tapt. Det er kjent at førti av mennene etterlot seg enker og et rekordstort antall på sekstiåtte farløse barn. Syttien menn som forliste eller kom på avveier med lettbåten, kom seg til land eller ble reddet fra en våt grav. Mange hadde vært utsatt for kulde og lidelser som ikke lar seg beskrive.

Kapittel 1

Hun skar seg gjennom Nord-Atlanteren mens hun nikket i takt med dønningene. Vinden traff de klosshalte seilene med en tordnende lyd og hun krenget over. Baugen styrtet inn i sjøene og sjøsprøyten dundret i kaskader av eksploderende vann. Sjøen slo inn over rekka, frådet langs ledekket og rant ut igjen aktenom tvers. Kjølvannet kokte under akterhvelvet mens hun stampet videre, så ble det gradvis visket ut aktenfor, og sjøen var like hel igjen.

Gloucester-skonnerten *Grace L. Fears*, dronningen av kveitefiskeflåten, kjempet seg frem forbi sørkysten av Nova Scotia. Hun var rigget trygt av hensyn til vinterværet. Den staselige toppmasten var tatt ned og lagt igjen hjemme, sammen med toppseil og stagseil. Men den reduserte seilføringen — klyver, fokk og storseil — var likevel nok til å legge rekka under vann, der hun for av sted mot fiskebankene med en kraft som kastet skum høyt opp i riggen, hvor det frøs til is og glitret som krystall i solen.

Denne tomastede skjønnheten med linjer som en klipper, var åttien fot fra stevn til stevn, men baugsprydet som løftet seg stolt og den elegant bygde femtiseksfots storbommen fikk henne til å virke dobbelt så lang. Under seil, og med sjøen som slo opp fra baugen, var hun et syn som kunne få hjertet til å slå fortere.

Sjefen til denne damen, kaptein Nathaniel Greenleaf, var kongen blant kveitefiskerne. Sist vår

hadde han og *Fears* brakt inn i overkant av femti tonn på rekordraske fem uker på sjøen. Aldri før i fiskerienes historie hadde det vært innbrakt så mye penger på en enkelt tur etter kveite. Den gigantiske flatfisken, som kunne komme opp i en vekt på hundre og sytti kilo, var svært etterspurt, og konkurransen blant skonnertene var knallhard når det gjaldt å komme først til markedet for å få høyest pris, og man tok store sjanser for å få det til. Første landing betydde topp utbetaling for alle om bord, og en storfisker som Greenleaf kunne håndplukke sitt mannskap blant de aller beste langs kysten.

Men skipper Nat var ikke om bord på denne turen. Noen få dager tidligere hadde han seilt *Fears* til Liverpool, sørvest om Halifax, for å sette i land en av mannskapet som var syk. Der bestemte han seg for å være på land en stund, og gav kommandoen til førstestyrmann og kokk Alec Griffin. Mens Griffin så seg om etter nye menn for å få fulltallig mannskap, traff han på en ung fisker han kjente fra Gloucester. Han var på ferie i hjembyen Port Medway, lenger sørvestover. Navnet hans var Howard Blackburn, og han ble mønstret på.

Med ett tusen sild som agn og en last med is i rommet for å holde fangsten fersk, gikk skonnerten ut fra Liverpool den tjueførste januar. Kaptein Griffin satte en nordøstlig kurs langs kysten, forbi Halifax og Cape Canso, rundt klippene ved Cape Breton Island og inn i Cabotstredet, der St. Lawrencegulven forsvinner ut i Atlanteren utenfor Newfoundlands sørkyst. Fiskebanken han ville til, var Burgeo Bank, en forhøyning på sjøbunnen som kunne virke liten sammenlignet med Grand Banks-

plataet som lå rett østenfor, større enn selve Newfoundland.

Ved strømvirvlene der Golfstrømmen og Labradorstrømmen møtes, hadde slam sunket ned og bygget opp de grunne bankene. Blandingen av kaldt og varmt vann har skapt en beitegrunn for milliarder av fisk på bunnen, og på overflaten et turbulent havområde — noen ganger pisket hvitt av storm, andre ganger svartstille i tåke.

Burgeo Bank lå seksti nautiske mil sør for fjordene på Newfoundland, og på Burgeo ventet byttet.

I løpet av natten til den tjuefjerde seilte *Fears* over den sørlige hellingen på Burgeo, tre dager ut fra Nova Scotia. Alec Griffin dro inn blyloddet med rytmiske bevegelser og med fingrene kunne han føle seg frem langs bunnen, 180 meter nede. Loddsnoren viste dybden, men det var bare talgen som kunne vise hvor fisken var. Mens loddet klimpret mot bunnen, plukket en klebrig talgbit opp prøver av søle og sand, så særegent at når det var halt tilbake om bord, kunne en gammel sjøulk — ved å se, føle, lukte og smake havbunnen — finne riktig plass på det uendelige havet og ikke bomme med så mye som hundre meter.

Ved daggry hadde skipperen funnet det riktige stedet. Han la roret hardt over og fikk skipet mot vinden. Ankeret plasket fra baugen, og mennene, kraftige i sine oljehyrer, dro ned seilene.

Midtskips var doryene stablet i krybber på babord og styrbord side. En heiseanordning fra stormasten var festet i en blokk i akterenden på den øverste, en annen fra formasten til en blokk i fanglinen, slik at mennene kunne svinge doryen ut av krybber og låre den ned på dekk i ett hiv.

Båten så tøff ut. Den var atten fot lang, og med sin ovale form og flate bunn var det vanskelig å si hva som var for og akter, når en så den i profil. Den kunne da også bevege seg like fort begge veier. Toftene kunne fjernes slik at båtene kunne stables oppi hverandre og spare dekksplass. Årene var dobbelt så lange som bredden fra esing til esing — ti fot stivt grantre. Doryen var bygd for å tåle en støyt.

Linestamper og utstyr ble tatt om bord, og med ett hiv til svingte doryen over rekka og landet i sjøen. Den duppet som en kork helt til mannskapet på to hoppet oppi den, kastet løs linene og la seg på årene. Vekten av dem gav den stabilitet, og et lass med fisk ville gjøre stabiliteten enda bedre. Likevel var den aller støest når den la seg over, og jo mer den krenget — selv helt til esingen — jo bedre var stabiliteten... en merkelig båt.

Fem andre doryer ble fylt opp og låret ned. De seks gjengene hadde trukket lodd om hvilken posisjon de skulle ha, og de rodde ut fra *Fears* på tvers av vinden som kom fra sørøst. Sjøen gikk rolig. Daggryet var i ferd med å ta over for natten. Det var bitende kaldt.

Tom Welch, en røslig kar fra Newfoundland med bustet hår og et bredt, muntert ansikt, hadde fått nykommeren Blackburn som partner i doryen. Da de svingte vekk fra skonnerten og rodde kraftfullt og taktfast, la han med tilfredshet merke til åretakene til den kraftige mannen.

Da alle doryene hadde nådd posisjonen sin i en rett linje, tok de inn årene og gjorde klar til å sette linen. Alle fisket mot den svake brisen i parallelle linjer. Når tiden var inne til å dra inn, begynte de med

den borterste enden av linen, og vinden ville da hjelpe dem tilbake til skipet.

En mann gikk forut og hev botnlinen over bord og gav ut line fra stampen til ankeret nådde bunnen. Deretter gikk tønnebøyen ut. Den var festet til botnlinen med et eget tau. Hovedtauet var tjæret bomullstau på tykkelse med en blyant, kveilet opp i stampene i nitti meters seksjoner. Seks seksjoner på hver stamp, fire stamper til hver dory. For hver femte meter ble så forsynene festet til hovedtauet, en meter lang, med en krok med agn i enden av hver. Krokene ble lempet ut av stampen ved hjelp av en styrepinne idet tauet spant ut av kveilen. Idet hver seksjon gikk over bord ble endene knytt sammen, den ene til den neste, fra stamp til stamp, helt til nesten en og en halv nautisk mil med line og fire hundre og åtti kroker lå på havbunnen. Da enden på linen var nådd, ble nok et anker og en tønnebøye kastet ut.

Etter å ha satt, rodde mennene doryene tilbake til skonnerten for å få seg en kopp kaffe. Nå var det opp til fisken — to tusen ni hundre tilsynelatende uskyldige middager lå og ventet på dem i mørket på Burgeo Bank.

Men etter bare to timer gav skipper Alec ordre til mannskapet om å gå fra borde igjen. Det lå noe i den tunge luften, og himmelens utseende tydet på vind. Fisk eller ikke, linene måtte dras inn før det egentlig var på tide å gjøre det. Fangsten ville bli mager, men han ville ikke at noen av doryene skulle komme opp i uvær mens de var borte fra skuta.

Akkurat idet båtene dro ut, kom de første snøfilene flagrende ned. Himmelen var blygrå og ute i horisonten gikk den i ett med den grå sjøen. For andre

gang denne morgenen forlot mennene skonnerten akterut, nå dro de ut til bøylene som lå lengst unna.

Welch og Blackburn rodde doryen med sugende åretak over det glassaktige havet. Det snødde litt tettere. Noen av de andre var allerede kommet frem til markørene og hadde begynt å hale inn idet de to mennene passerte. Noen få åretak til, og de gled opp langs flaggbøyen og fikk den om bord. Opp kom bøyelinen, så bunntauet og enden på hovedtauet. Welch dro den tunge linen inn på et vallbein, en metalltrommel som var festet på en tapp på babord esing ved baugen. Blackburn sto midt i båten med kleppen klar.

Vallbeinet snurret rundt og vannet sprutet fra tauet mens Welch halte inn den stramme linen. Det rykket og hoppet når han tok i. En kjempende kveite brøt overflaten. Blackburn grep forsynet, rykket den store, flate fisken bort til esingen og klubbet den i hodet. Han dro den over rekka, fikk kroken ut av munnen på den og slapp den skjelvende kroppen ned i bunnen av båten. Så kveilet han den frigiorte tømme i stampen mens partneren fortsatte med hovedtauet.

Da en halv nautisk mil med line igjen var innabords og noen få fisker lå og skled i bunnen, tok de to en pause og konstaterte at den sørøstlige vinden frisknet på. Men det var helt greit, siden de hadde fordel av det, der de jobbet seg tilbake til Fears. De kunne se de nærmeste doryene gjennom snøen, de var kommet lenger enn dem med innhalingen. De fortsatte med arbeidet.

Akkurat idet de nådde den andre bøyen, spaknet vinden til en illevarslende blikkstilte. De andre var allerede på vei mot skonnerten. Blackburn og Welch

fikk det siste av linen om bord, grep fatt i årene og begynte å ro mot skipet.

Da slo stormen til. Men den kom fra gal retning, fra nordvest, som de hadde fryktet. Nå var de i le for skipet og måtte sloss mot vinden. På et øyeblikk var skonnerten ute av syne i den tette snøen... de var ikke sikker på hvor den var for det plutselige værromslaget hadde gjort dem retningsville. Mens snøværet ble tykkere, økte vinden på. Den rørte opp havet og blåste sjøsprøyt fra de hvite bølgetoppene. Snø og sjøsprøyt slo mot oljehyrene. Et par båtlengder foran dem forsvant havet i et forrykende, virvlende hvitt teppe. Det var som om de rodde av alle krefter mot en bergvegg.

Etter en *times* hard roing ble de enige om at de måtte ha rodd forbi skuta og at de nå måtte være til lo for henne. Kanskje hadde de rodd forbi henne med bare noen meters avstand uten å se det spøkelsesaktige skipet og uten å høre fløyten i den hylende stormen. De fant ut at det smarteste var å ankre opp og vente på at snøen skulle lette — da ville de se skonnerten og det ville være enkelt å ro bort til henne i medvinden.

Rett etter at det var blitt mørkt, sluttet det å snø. Og der, ikke medvinds som de hadde forventet, men langt til lo, så de lyset som var heist i vantene på *Fears* for å lede dem tilbake. De hadde rodd på en tredemølle.

De fikk opp ankeret og satte av sted mot lyset. Men vinden var for sterk og sjøen var for røff — de kom seg ikke av flekken. Igjen hev de ut ankeret. Først fikk det ikke feste, og doryen drev til le. Men plutselig tok det tak i bunnen og stoppet dem. Med

baugen mot vinden dro doryen ankerlinen stram, braste ned i bølgedalene og pløyde inn i hver bølge mens sjøen flommet inn over baugen. Welch dukket ned etter øsekaret og begynte å øse hurtig av det stigende vannet. Men det var til ingen nytte, sjøen brøt inn i båten fortere enn han fikk den ut. De sparket inn toppen på tønnebøyen og når de brukte den som bøtte, klarte de så vidt å få sjøen ut like fort som den kom inn.

Stormen gjorde kulden verre. Sjøsprøyten frøs der den traff og glaserte doryen med et knudrete islag. Med vekten av isen ble båten uberegnelig og begynte å ta sjøen på en klossete måte. De hev linene og stam-pene over bord, og all fisken med unntak av en torsk — den kunne de ete rå om så skulle være.

Av og til i løpet av denne ville natten, kom en imøtekommende bølge og løftet dem høyt opp på ryggen sin, og i et øyeblikk skimtet de det svake lyset fra skipet, før de styrtet ned i bølgedalen.

Ved daggry var det ingen ting å se, annet enn det opprørte havet, ingen ting å høre annet enn stormens hyling.

De var alene.

Newfoundland lå et sted mot nord — seksti nautiske mil, kanskje mer. De var kraftige menn, gjort hardhudet av livets motgang. Blackburn var tjuetre år gammel, han var 1,90 høy og veide over nitti kilo, bare ben og muskler. Welch var yngre og ikke så kraftig, men sterk og full av livsvilje. De hadde mer enn nok med å holde seg flytende. De hadde verken mat eller ferskvann, bare torsken, som nå var stivfrossen. Kulden var intens.

Igjen fikk de opp ankeret og forsøkte å ro, denne gangen mot kysten. Men det nyttet ikke. Sjøen gikk så høy at en hvitfrådende gigant når som helst kunne suge dem inn, tippe dem over og begrave dem i et tordnende skred av vann.

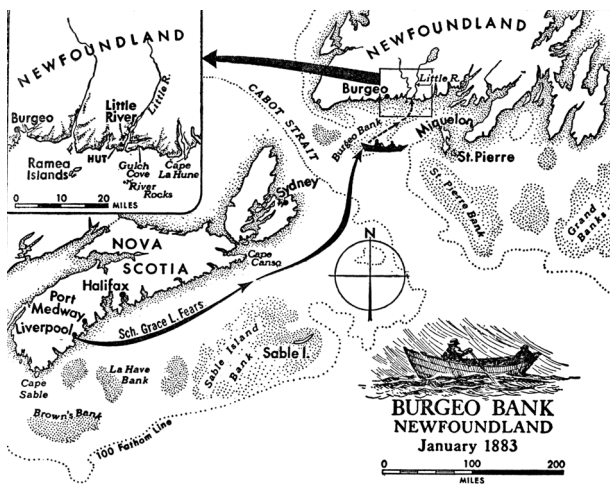
Så de gav opp. Mens Welch satt ved årene og holdt doryen opp mot vinden og sjøen, sparket Blackburn toppen av den andre tønnebøyen og forsøkte å binde enden av fanglinen til flaggstangen på bøyen. De tykke vottene gjorde det vanskelig, så han tok dem av og slapp dem ned i bunnen så de ikke skulle fryse. Da han hadde fått fanglinen festet til flaggstangen, tok han vallbeinet fra esingen og bandt det til bøyen for å gi den mer vekt. Så hev han drivankeret sitt over bord. Den åpne enden av tønna tok nedi vannet og skapte såpass motstand på fanglinen at baugen holdt seg mot vinden og sjøen.

Båten fyltes med vann. Med det samme drivankeret strakte fanglinen helt ut og snudde dem mot bølgene, la Welch inn årene, grep tønna og satte i gang med å øse som rasende.

Ved første utkast gikk vottene over rekka og fløt vekk. Ingen av dem la merke til hva som hadde skjedd før Welch stoppet for å få igjen pusten og Blackburn begynte å lete i bunnvannet. Vottene var borte. Det var ingen ting å gjøre med det. Han tok sin tørn med øsingen.

De øste en *times* tid. Blackburn savnet nesten ikke de gjennomvåte vottene før Welch bemerket at han syntes partnerens hender så merkverdige ut. Fargen hadde forlatt dem, og de hadde fått en askegrå, likgrå kulør. Selv om hendene, særlig fingrene, var stivfrosne, gjorde det ikke vondt, og det eneste Blackburn

kjente, nå som Welch hadde gjort ham oppmerksom på dette, var at han var følelsesløs.

Hendene hans var i ferd med å forfryse. Blackburn visste at uten beskyttelse fra vottene ville hendene stivne når kulden trengte inn. Vannet i kjøttvevet og blodet ville bli til iskrystaller og fingrene ville bli som gipsavstøpninger av frossent kjøtt rundt benene. Uten fingre eller hender ville han være ubrukelig i doryen, en grotesk dødvekt. Hva om et fartøy tilfeldigvis skulle komme og redde dem? De ville finne Tom ved årene og ham krumbøyd på toften med hender stive som pinner — som en hjelpeløs gammel kvinne.

Han bøyde seg over og tok opp årene. Langsamt, langsamt bøyde han de motvillige fingrene rundt håndtakene. Etter tjue minutter var de som frosne klør. Da lot han dem slippe, plasserte årene i bunnen av båten og tok sin tørn med øsingen.

Hele denne andre dagen avløste mennene hverandre med å øse og banke is med kleppen. Isen frøs til like fort som de fikk kakket den av. Det var så vidt at Blackburn klarte å feste grep om kleppen. Han fikk ikke holdt den ordentlig, og av og til var det den kloglignende hånden, i stedet for kleppen, som ble slått mot den taggete isskorpen.

«Welch var ikke den som så mørkt på ting. Han sa ofte: — Ikke gi opp, vi blir snart plukket opp. Men et fartøy kunne ha passert mindre enn femti meter fra oss uten å se oss, for frostrøyken var så tykk. Og båten tok inn så mye vann og iset så fort at en av oss måtte hele tiden holde det gående, og vi visste også at ikke noe fartøy ville være ute i slikt et vær.»

Blackburn hadde bommet så ofte på isen med kleppen at lillefingeren på høyre hånd bare var rått kjøtt. Han sparket av seg den høyre støvelen, dro av seg sokken og puttet den nakne foten i støvelen igjen. Med tennene dro han sokken over den oppsvulmede hånden, men han kom ikke lenger enn til hælen. Så hver gang han fylte øsekaret, ble tåen på sokken dradd gjennom vannet. Det dannet seg en isball på tåen, og den ble så tung at den trakk sokken ned hver gang han svingte armen. Og hver gang måtte han dra den på plass igjen med tennene. I grenseløs irritasjon dro han til esingen med den klumpete sokken for å slå sund isen. Sokken skled av og forsvant. Til ingen nytte hadde han tatt fra foten for å redde hånden.

«Like før det ble mørkt var det min tørn, og etter å ha øst båten tom, skulle jeg legge meg ned forut sammen med Welch for å få litt ly for vinden som stakk som en kniv. Akkurat da brøt en sjø mot båten og fylte den halvveis. Nå var det Welch' tur til å øse, men han gjorde ingen tegn til å reise seg. Da jeg sa: — Tom, kom deg opp, fort!, sa han: — Jeg kan ikke se. Vannet måtte øses ut før en ny sjø kom brytende, og det var ikke tid til å diskutere, så jeg sprang opp og øste ut vannet. Så sa jeg: — Tom, det her går ikke. Du må ta din tørn. Dine hender er ikke frosne og slått i filler slik som mine er. Jeg viste ham hånden der lillefingeren så vidt hang fast i huden mellom fingrene. Jeg har bestandig vært lei meg for at jeg viste ham hånden, for det fikk ham til å gi opp fullstendig, og så sa han: — Howard, hva er vitsen? Vi komme ikke til å leve over natten, så vi kan like godt dø først som sist.»

Blackburn ristet på hodet. Han gav den svekkede mannen beskjed om å flytte på seg og la seg ved siden av ham.

Bølgene ville sluke doryen der i mørket, den andre natten, og stormen kastet sjøsprøyten som kuler over baugen. Blackburn holdt ustoppelig på med å øse, han hev seg bare ned ved siden av Welch lenge nok til at han fikk igjen pusten, så snublet han tilbake til kampen.

Kameraten holdt på å omkomme. En gang reiste han seg og løftet bena over rekka og ned i sjøen. Blackburn løftet dem tilbake og la ham tilbake på plass, men så bestemte han seg for å overlate baugen til ham og flyttet seg akterut. Tom ba stadig om vann,

han ba om et stykke is. Blackburn tok en salt klump fra bunnen og gav ham den. Han bet av et stykke og kastet resten vekk.

Mens kulden krøp inn og livet sivet ut, stønnet og mumlet han, en mørk, uformelig skikkelse i den stampende baugen. En gang mumlet han noe som hørtes ut som en bønn, to ganger ropte han på Blackburn.

Men den store mannen hadde mer enn nok med å hindre at doryen sank. Brølet fra bølgene som veltet frem og tordenen fra vind og sjøsprøyt overdøvde stønningen fra baugen. Omtrent to timer etter at det var blitt mørkt, ropte han på Tom. Men ingen bevegelse kunne ses og ingen lyd kunne høres.

Han sjanglet forover og løftet opp hodet hans. Han så ned i det hvite, våte ansiktet, ned i de stirrende øynene. Partneren hans var død.

Bølgene roet seg litt. Han løftet opp liket, sjanglet akterover og plasserte det i akterskotten. Så klorte han av en av vottene og forsøkte å ta den på, men hånden hans var alt for opphovnet og forvridd. Den frosne sjøsprøyten dekket til liket i en iskappe. Vekten av det løftet baugen og gjorde båten stødigere. Det var ballast.

Resten av natten øste han og banket is. Når han kunne, satt han sammensunket i baugen med hendene mellom bena og hodet ned, vekk fra vinden og sjøsprøyten. Men plutselig kunne en bølge komme og flomme over båten, og da slepte han seg tilbake til øsingen.

Før daggry den tredje dagen spaknet vinden, og sjøen ble smulere. Da solen sto opp, var det nesten stille. Doryen løftet seg og sank i de lange dønning-

ene. Den bitende kulden avtok til en knugende plage.

Han var tørr i munnen og svelget, og tungen var tykk, men han var ikke sulten. Han dro inn drivankeret. Ett par årer hadde gått over bord under stormen, det var ett par igjen. Han satte dem i tollgangene av tre på esingene og tvang klørne over håndtakene. Doryen var en klumpete isskulptur, tung å ro som en sjalupp.

Han tok inn årene og slo på plankene med den ene, til panserdekket med is løsnet og plasket i havet. Der hvor blokken til fanglinen gikk gjennom baugen, var tau og treverk sammensveist av en solid isklump. Da han traff den med åren og den falt av, så han at to av tauets tre kordeler var slitt av. Isen hadde berget drivankeret den natten og drivankeret hadde reddet ham.

Han reparerte fanglinen med klossete fingre. Så fikk han fingrene på plass rundt årene og fortsatte å ro... mot Newfoundland.

Midt på dagen hadde den stadige gnissingen slitt vekk innsiden av fingrene hans. Først huden, så drysset det frosne kjøttet av som tørt pulver. Treverket raspet på nakne benet.

«Friksjonen fra årene hadde slitt vekk så mye kjøtt fra innsiden av hendene mine at jeg nesten ikke klarte å holde årene, og hendene glapp ofte taket. Når jeg glemte at jeg ikke kunne åpne hendene og grep etter åren, hørtes det ut som lyden av trepinner, når fingrene traff åren.

For å holde på årene måtte jeg legge utsiden av hver hånd på den tykke delen av åren, slik at åre-

håndtaket stakk seks-sju centimeter ut mellom pekefinger og tommel. Når jeg bøyde meg fremover for å ta et åretak, holdt jeg den ene hånden litt høyere enn den andre, men noen ganger glemte jeg meg og tok et tak som om hendene var i orden. Da slo årehåndtaket mot siden av hånden og slo løs et stykke kjøtt på størrelse med en femticent, og tre ganger så tykk. Så kom det litt blod, men det så ut til å fryse til is med én gang.»

På dette viset rodde han hele dagen. Han ble stadig mer tørst, men fortsatt var han ikke sulten. Rett før skumringen så han, langt ute i horisonten, noe som så ut som en stor klippe, dekket av snø. Han fortsatte til det ble mørkt. Redd for å miste årene i mørket om han skulle fortsette å ro, hev han ut drivankeret og krøp sammen i bunnen av båten mens han ventet på dagslyset.

Vinden økte på og blåste hardt den tredje natten. Men doryen tok inn lite vann. For å holde seg våken og varm, slo han armene om en tofte og gynget frem og tilbake, frem og tilbake. Natten var lang, og det var lite selskap i Tom Welch.

Ved daggry den fjerde dagen — det var søndag — halte han inn drivankeret og tok til årene igjen. Nattens vind hadde spaknet. Sjøen var rolig og kulden var ikke så skarp. Det som han hadde tatt for å være en stor klippe, viste seg å være en øy, kledd i snø.

Han hvilte på årene og tok den i øyesyn. Det var ikke noe tegn til liv, verken havn eller hus. Han fastslo at den var øde, og siden den lå litt unna den ret-

ningen han antok at fastlandet lå i, rodde han forbi med god avstand.

Hele morgenen rodde han, og tidlig på ettermiddagen passerte han en klynge med skjær som uventet dukket opp av havet. Hele ettermiddagen rodde han. Hvert åretak måtte bringe ham nærmere land. Rytmen var mekanisk, en slags evigvarende bevegelse som var enklere å opprettholde enn å stoppe. Av og til skottet han over skulderen uten å forstyrre rytmen i kroppen og årene.

Sent på ettermiddagen reiste en hvit kyststripe seg opp av horisonten.

Han rodde videre.

Like før skumringen kom doryen inn i en sterk strømsjø. Havet var svart og turbulent av en brakkvannsstrøm som kom utover, oppå det innkommende tidevannet. Han antok at han var utenfor munningen av en elv med stor vannføring. Båten ble slengt hit og dit i malstrømmen av møtende vann, og han kjempet seg videre. Nå kunne han se omrisset av et trangt innløp. En portal i stein med snø på toppen reiste seg en kvart nautisk mil fra den hamrende brenningen.

I skumringen økte vinden på, og sjøen gikk hvit. Hvert åretak var en pine, han sloss mot strømmen og slet seg gjennom innløpet. Klippen tårnet seg opp over ham. Han var redd for å miste et eneste åretak, for da ville elven skyve ham ut mot havet igjen.

Han saumfor de snøtunge elvebreddene i det siste skumringslyset, og øynene stoppet ved en ødelagt brygge. Det sto et skur på den. Og bak der, inne på land, var det en hytte, full av snø, stille og forlatt.

Han ble overmannet av tørst.

«Fargen på vannet sa meg at jeg kunne finne ferskvann hvis jeg rodde oppover elven, mot strømmen, og akkurat da ville jeg ha gitt ti år av livet mitt for en slurk vann. Jeg rodde et stykke oppover elven, da forstanden plutselig spilte meg et puss. Jeg innbilte meg at skipskameratene sto og lo av hvor sakte jeg tok meg frem.»

Brått snudde han og rodde mot bryggen og den forlatte hytten.

Månen var kommet opp, og i det kalde lyset fra den jobbet han seg mot stedet der han skulle gå i land. Like ved brøt bølgene mot en flat stein. Han styrte doryen langs med den og tok inn årene. Han reiste seg. Det knaket i hoftene og knærne, og han ramlet nesten da han gikk ut av båten. Han slo en arm om blokken, dro båten delvis opp på steinen og kastet drivankeret på bryggen. Så kravlet han opp selv.

Føttene kjentes døde, og han skjønnte at de var forfrosset.

Han snublet inn i skuret og fant en tønne halvfull med salt torsk. Han var sikker på at hvis han spiste noe av det nå, ville saltet gjøre ham gal, så kan knuste isen på toppen og begravde et par torsker i snøen, Forhåpentligvis ville snøen dra ut noe av saltet slik at de ble noe ferskere til om morgenen. Tanken på å spise fisken i doryen slo ham aldri.

Han vadet gjennom snøen opp til hytten og dyttet inn den morkne døren. Han kunne se himmelen gjennom hull i taket, og snøen på det skitne golvet nådde ham til knærne. Det var et bord i ett rom, en sengeplass i et annet — begge tilføket av snø.

Mens han gikk tilbake til døren, streifet øynene hans innløpet ved elven og videre utover til havet. Der, innrammet av klippene, som en silhuett mot måneskinnet i havet, passerte en skønnert østover. Han hadde ikke sett den da han rodde inn i elven, og han tenkte at den sikkert var på vei til en havn i nærheten. Han besluttet å tilbringe natten i skuret, gå tilbake til doryen ved daggry, ro ut av elven og lete etter liv østover.

Han klorte bordene ut av sengen og børstet vekk snøen. Så snudde han dem, slik at han kunne ha noe tørt å ligge på. I et hjørne fant han noen fiskesnører som var rullet opp på tromler. Et sundrevet garn hang over en bjelke. Han la fiskesnørene og tromlene i sengeenden som pute, la seg ned og trakk garnet over kroppen.

Kulden trengte tvers gjennom ham. Han skalv så han trodde at tennene skulle knekke, og hver eneste muskel i kroppen tok del i den ukontrollerte ris-tingen.

Men kulden, stillheten, den enorme trettheten, de var som et teppe som sluttet seg om bevisstheten hans. Øyelokkene tigget etter å få hvile.

Han visste at hvis han sovnet, ville han aldri våkne igjen.

Han dyttet garnet vekk, dro seg vekk fra sengebordene og begynte å gå frem og tilbake på det tilføyne golvet. Han spiste snø fra bordet, jo mer han spiste, jo mer måtte han ha. Hele denne fjerde natten gikk han frem og tilbake på golvet og spiste snø. Tørsten var nådeløs.

Med det samme det lysnet den femte dagen, gikk han ut. Han aket seg ned til bryggen. Nattevinden

hadde spaknet, men før den gav seg, hadde den pres-
set sjøen innover elven og mot land.

Doryen var full av vann. Liket var en underlig figur
på bunnen av båten. Toftene og årene fløt rundt i en
virvel under bryggen.

Bølgene hadde slått båten mot steinen. Bunn-
pluggen var blitt slått ut av lensehullet og vannet
hadde strømmet inn gjennom det. En av plankene
under babord vannlinje var splintret, en annen, under
esingen, var knust.

